

Egmont Indsigt

NR. 4 – FORÅR 2026

A close-up photograph of two young girls smiling warmly. The girl on the right has long, dark hair and is wearing a grey turtleneck. The girl on the left has shorter, light brown hair and is wearing a blue top. They are both looking towards the camera with bright, happy expressions.

En stemme i skolen

Ny undersøgelse:
Skoleelever savner
indflydelse på
undervisningen

Med Egmont Indsigt sætter vi fokus på nogle af de udfordringer, børn og unge i svære livsvilkår oplever.

Vores mål er at styrke den fælles samtale blandt de mange, der kan bidrage til at løse dem.

Lyt til Egmont Indsigt
– scan QR-koden

Indhold /

Ny undersøgelse fra Epinion: Inddragelse kan styrke elevernes demokratiske selvtillid / side 6

Elever, der er med til at sætte deres præg på undervisningen, har højere demokratisk og faglig selvtillid. De trives også bedre i skolen. Men hele 37 pct. oplever kun i lav grad at blive inddraget.

Både elever og lærere ønsker mere inddragelse / side 13

Elever vil ikke overtage lærerens ansvar for undervisningen, men de vil gerne inddrages mere i hverdagen, og det er de fleste lærere med på, viser undersøgelsen fra Epinion.

Lærere: Inddragelse på mange måder / side 16

Eleverne kan inddrages på forskellige måder og ambitionsniveauer. Det behøver ikke handle om store projekter. Valgmuligheder i hverdagen er mindst lige så vigtigt. Læs ti eksempler fra praksis.

Skoleforsker: Elevinddragelse er en vigtig ingrediens i god undervisning / side 19

Der er et stort potentiale i at inddrage eleverne i tilrettelæggelsen af undervisningen. Det kan ikke blot styrke den demokratiske dannelse, men også deres motivation og faglige udbytte af undervisningen, siger forskningschef Thomas Illum Hansen.

Danske Skoleelever anbefaler: Styrk elevinddragelsen i skolen – og efterlev folkeskoleloven / side 24

Sådan lyder den første af syv anbefalinger til skolens beslutningstagere fra Danske Skoleelever.

Fremtidens demokrater

Lyt til Heidi Sørensen's kommentar
– scan QR-koden

Ser man rundt i verden, bliver det stadig tydeligere, at vi ikke kan tage et velfungerende demokrati for givet. Det skal holdes ved lige. Blandt andet ved, at vi som borgere får erfaring med at engagere os og derigennem opbygger tiltro til, at det er muligt at opnå indflydelse.

Folkeskolen er måske den vigtigste af mange øvebaner for denne demokratiske dannelse og selvtillid. For når eleverne får mulighed for at sætte deres præg på hverdagens undervisning, lærer de nogle af demokratiets grundtrin. At sige deres mening. At lytte til andre. Og at mulighed for indflydelse ikke er det samme som ret til at bestemme alt.

I folkeskoleloven hedder det i formålsparagraffen, at skolen skal forberede eleverne til et liv i et demokratisk samfund. Der står også, at arbejdsformer, metoder og stofvalg i videst muligt omfang skal fastlægges i samarbejde med eleverne.

En vigtig vej til demokratisk selvtillid

Dette ambitiøse mål er dog langt fra elevernes egen oplevelse. Kun hver sjette elev (17 pct.) tilkendegiver, at de i høj grad bliver inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen. Og hele 37 pct. oplever at de kun i lav eller meget lav grad bliver inddraget. Mange elever vil gerne inddrages mere, og det bakker flertallet af deres lærere op om. Hverken elever eller lærere ønsker at ændre ved, at lærerne styrer og har ansvaret for undervisningen.

Det viser den undersøgelse, vi præsenterer i denne udgave af Egmont Indsigt, der er lavet sammen med Danske Skoleelever.

Af undersøgelsen fremgår det, at 50 pct. af de elever, der føler sig godt inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen, har høj demokratisk selvtillid i skolen. Blandt elever med en lav grad af inddragelse gælder det kun 10 pct.

Elevinddragelse kan gavne mange flere elever

Undersøgelsen viser samtidig en stærk sammenhæng mellem, hvor meget eleverne føler sig inddraget og en række andre positive kendetegn ved et godt skoleliv: indre motivation, faglig selvtillid og trivsel i skolens hverdag. De sammenhænge gælder vel at mærke for alle skoler – også dem, hvor eleverne

som gennemsnit har en svag socioøkonomisk baggrund. En førende skoleforsker peger her i Egmont Indsigt på, at hvis inddragelsen er rigtigt doseret og designet, kan den være med til at få flere med i undervisningen og styrke flere elevers demokratiske dannelse, motivation og faglige udbytte.

Syv anbefalinger fra Danske Skoleelever

Med denne nye viden opfordrer Danske Skoleelever til at styrke elevinddragelsen i folkeskolen. De kommer i dette nummer af Egmont Indsigt med syv anbefalinger til alle, der har ansvar for folkeskolens udvikling – lige fra nationale og kommunale beslutningstagere til den enkelte skoles ledelse. Ingen lærere skal stå alene med opgaven.

Elevernes organisation ønsker blandt andet, at princippet om elevinddragelse bliver skrevet tydeligt ind i de nye fagplaner for alle fag i folkeskolen.

Som fond vil vi gerne bidrage

I Egmont støtter vi børn og unge, der lever i svære livsvilkår. Vi har en lang tradition for at støtte indsats, der styrker børn og unges deltagelse og handlekraft og hjælper unge i udsathed til at komme godt igennem grundskolen.

Vi ved, at når voksne lytter til børn og unge, styrker det deres selvtillid, autonomi og handlekraft. Derfor håber vi, at der vil blive lyttet til skoleelevernes anbefalinger.

Med dette nummer af Egmont Indsigt ønsker vi at bidrage til samtalen om, hvordan elevinddragelsen kan styrkes i folkeskolen. For ligesom Danske Skoleelever er vi optaget af at forberede den unge generation bedst muligt på deres rolle i et levende demokrati. Er det ikke også en oplagt målsætning for de nyvalgte demokratiske forsamlinger i både kommuner og på Christiansborg?

God læselyst!

Heidi Sørensen, direktør for Egmonts Fondssekretariat

Inddragelse kan styrke elevernes demokratiske selvtillid

Elever, der føler sig inddraget i at tilrettelægge undervisningen, har ikke blot højere demokratisk selvtillid. De er også mere motiverede, trives bedre i skolen og har højere faglig selvtillid. Alligevel oplever mere end hver tredje elev kun i lav grad at blive inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen, viser en ny undersøgelse.

Lyt til artiklen
– scan QR-koden

Der er en tydelig positiv sammenhæng mellem, hvor meget elever bliver inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen og en række kendetegn ved en god skolegang. Det viser en ny undersøgelse blandt både elever, lærere og skoleledere, som Epinion har gennemført for Egmont og Danske Skoleelever. Se faktaboks om undersøgelsen side 11.

Eksempelvis har halvdelen (50 pct.) af alle elever, der oplever en høj grad af inddragelse, høj demokratisk selvtillid i skolen. Blandt elever med lav grad af inddragelse gælder det kun 10 pct. Se figur 1.

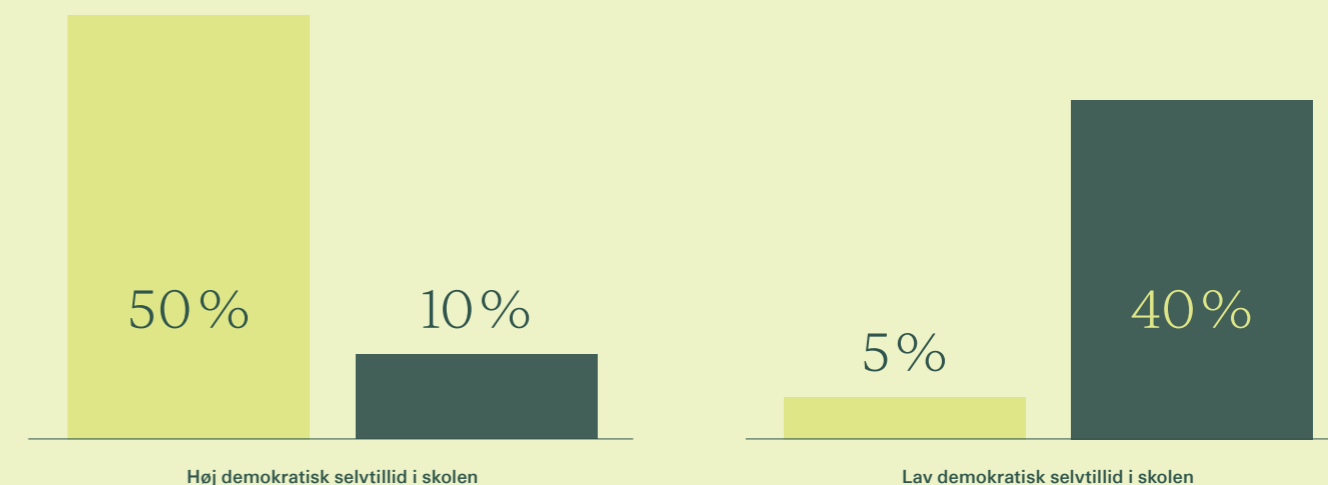
Demokratisk selvtillid i skolen vil sige, at eleverne oplever at kunne sige deres mening, blive hørt og at have indflydelse på forhold i undervisningen og i klassen. Kort sagt at de tror på, at deres synspunkter kan bidrage til fælles beslutninger og dialog i undervisningen.

I interviewene med eleverne giver mange af dem direkte udtryk for, at muligheden for at påvirke undervisningen styrker deres mod til at deltage i timerne og øger deres tro på, at de kan gøre en forskel:

Figur 1 /
Sammenhæng mellem elevinddragelse og demokratisk selvtillid

- Elever, der oplever høj grad af inddragelse
- Elever, der oplever lav grad af inddragelse

Kilde: Epinion: Elevinddragelse i undervisningen, 2026.

♥ Jeg står med en oplevelse af, at jeg føler mig hørt, og at jeg bliver taget seriøst. At de også virkelig lytter og har respekt for, hvad jeg siger. Så står jeg lidt med sådan en glad følelse inde i kroppen.

Elev i 5. klasse

Sådan er elevinddragelsen målt

I folkeskolelovens § 18.4 hedder det blandt andet:

"Fastlæggelse af arbejdsformer, metoder og stofvalg skal i videst muligt omfang foregå i samarbejde mellem lærere henholdsvis pædagoger og elever."

I undersøgelsen er elevinddragelse opgjort som en samlet skala ud fra følgende fire spørgsmål:

- Jeg kan ofte selv vælge mellem forskellige måder at løse en opgave på.
- Jeg kan påvirke, hvilke emner der arbejdes med i undervisningen.
- Jeg kan påvirke, hvilke bøger og materialer der bruges i undervisningen.
- Jeg synes, at undervisningen tager udgangspunkt i mine interesser.

"Jeg står med en oplevelse af, at jeg føler mig hørt, og at jeg bliver taget seriøst. At de også virkelig lytter og har respekt for, hvad jeg siger. Så står jeg lidt med sådan en glad følelse inde i kroppen," siger en elev i 5. klasse.

Hovedparten af deres lærere (63 pct.) giver udtryk for, at elevindflydelse på undervisningen i høj eller meget høj grad er afgørende for at styrke elevernes demokratiske selvtillid.

"Det er jo sådan en demokratisk dannelse – dét at blive lyttet til. At de møder nogle voksne her, som tager dem alvorligt, tror jeg faktisk er ret afgørende for, at Danmark har den sammenhængskraft, vi har," siger en lærer.

Stærkere motivation, selvtillid og skoletrivsel

Elever, der føler sig inddraget, har også markant mere lyst til at engagere sig i skolearbejdet, fordi de finder det interessant og meningsfuldt i sig selv – såkaldt indre motivation.

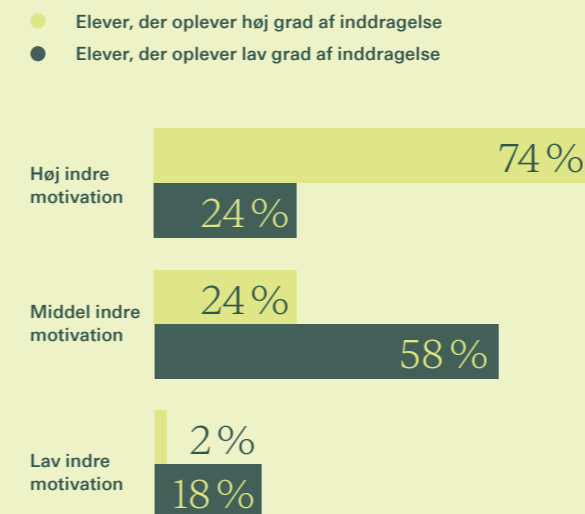
Blandt elever, der i høj grad oplever sig inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen, har 74 pct. høj indre motivation. Blandt elever med lav oplevet inddragelse gælder det kun 24 pct. Se figur 2.

To ud af tre af deres lærere (65 pct.) svarer, at inddragelsen ofte øger elevernes engagement, vedholdenhed og ejerskab.

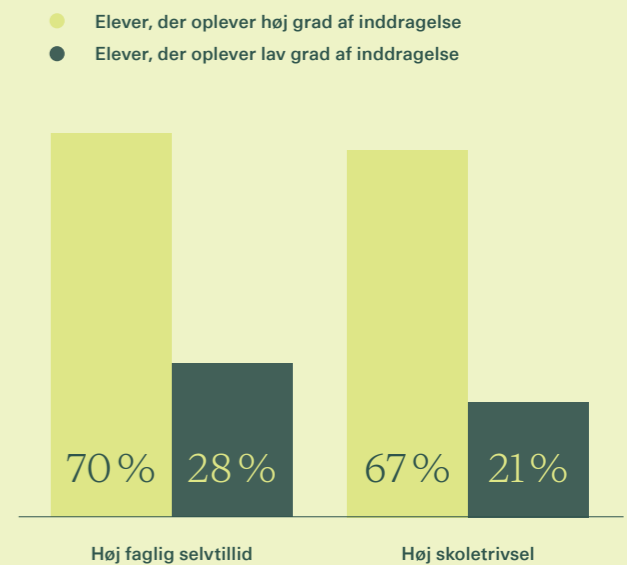
"De føler sig mere motiverede. Jeg kan se, at de læser mere, når de selv er med til at vælge bogen. Generelt er de mere"

Figur 2 / Sammenhæng mellem elevinddragelse og indre motivation

Figur 3 / Sammenhæng mellem elevinddragelse og henholdsvis faglig selvtillid og skoletrivsel

Kilde figur 2 og 3: Epinion: Elevinddragelse i undervisningen, 2026.

37%

Mere end hver tredje elev oplever, at de kun i lav eller meget lav grad bliver inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen.

Kilde: Epinion: Elevinddragelse i undervisningen, 2026.

motiverede, når det er en opgave, de selv har valgt, end når jeg bare kører den samme opgave,” forklarer en lærer.

Det bekræfter en elev i 9. klasse: *”Jeg føler, at når jeg er med til at vælge et emne, eller hvordan jeg gerne vil arbejde, så hjælper det mig med at huske det bedre. Jeg føler også, det giver mere motivation og disciplin til at få lavet det, jeg skal. Jeg gør mig umage med det.”*

Der er samme positive forbindelse mellem graden af inddragelse og både elevernes faglige selvtilid og deres skoletrivsel. Se figur 3.

Syv ud af ti elever (70 pct.), der oplever høj grad af elevinddragelse, har høj faglig selvtilid. Det vil sige, at de tror på egne faglige evner, fx at kunne forstå opgaverne i undervisningen og klare det faglige arbejde i skolen. Det gælder kun tre ud af ti (28 pct.) af de elever, der oplever lav grad af elevinddragelse.

Forholdet mellem grupperne er næsten det samme, når det handler om skoletrivsel. Det vil sige elevernes oplevelse af at have det godt i skolen, være glade, føle sig trygge og opleve at høre til i et fællesskab. To ud af tre elever (67 pct.), der oplever sig inddraget i tilrettelæggelsen af undervisningen, har høj skoletrivsel. Det gælder kun hver femte, der ikke føler sig inddraget (21 pct.).

Disse positive sammenhænge mellem på den ene side inddragelse og på den anden side skoletrivsel, motivation, faglig og demokratisk selvtilid er stærke, uanset om eleverne kommer fra en skole med lav eller høj socioøkonomisk status. Denne status er opgjort ud fra skolernes samlede elevgrundlag og inkluderer blandt andet faktorer som køn, samt forældrenes uddannelse og indkomst.

Analysen af spørgeskemasvarene beviser ikke, at en høj grad af inddragelse er årsagen til de nævnte kendetegn ved en god

skolegang. Men den kvalitative analyse af interviewene med elever, lærere og skoleledere bestyrker den konklusion, at elevinddragelse i tilrettelæggelse af undervisningen spiller en direkte og positiv rolle på elevernes demokratiske selvtilid, motivation, skoletrivsel og faglige selvtilid.

Kun få elever føler sig inddraget

I lyset af de positive sammenhænge er det bemærkelsesværdigt, at kun hver syvte elev (17 pct.) i høj eller meget høj grad oplever sig inddraget i undervisningen. 37 pct. oplever det i lav eller meget lav grad. En stor midtergruppe på 46 pct. oplever sig inddraget ”i middel grad”. Det kan betyde, at de oplever det i nogle fag, i nogle timer og med nogle lærere, hvilket mange elever giver udtryk for i de kvalitative interview. Se figur 4.

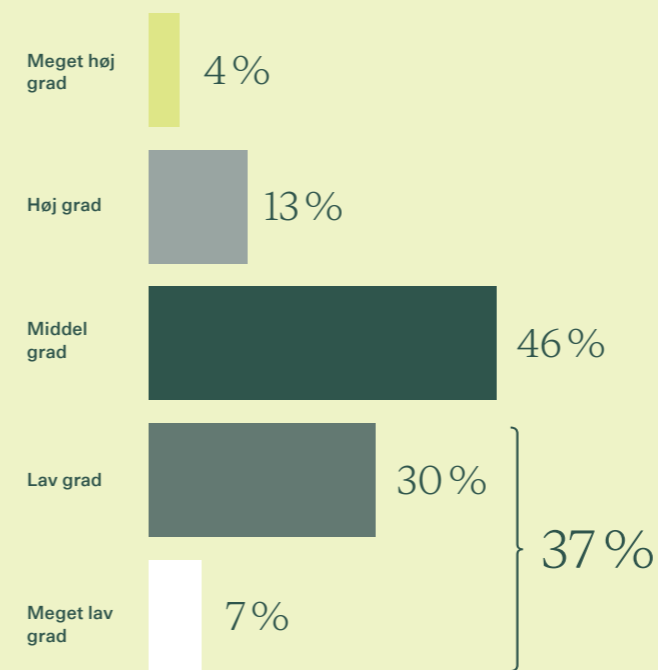
I udskolingen er det 43 pct. af eleverne, der oplever en lav grad af inddragelse – på mellemtrinnet kun 30 pct. I interviewene peger elever og lærere på, at forskellen kan skyldes, at undervisningen i de ældste klasser er mere rettet mod de afsluttende prøver. Den kan også skyldes, at de ældre elever har højere forventninger om at blive inddraget, som de ikke synes bliver opfyldt.

Lærerne mener generelt, at de inddrager eleverne mere i undervisningen, end eleverne selv giver udtryk for. Tre ud af fire lærere vurderer, at de i høj eller meget høj grad inddrager eleverne.

Som forklaring på forskellen peger undersøgelsen blandt andet på, at lærere og elever ser lidt forskelligt på, hvad der tæller som inddragelse. For eleverne skal inddragelse helst være konkret og mærkbar i hverdagen. For lærerne kan den også bestå i en mere indirekte hensyntagen til elevernes ønsker. Og flere lærere fortæller selv, at de ikke altid gør det tydeligt, hvordan elevernes input er med til at præge undervisningen.

Figur 4 / Elevernes oplevelse af inddragelse i undervisningen

Kilde: Epinion: Elevinddragelse i undervisningen, 2026.

Sådan er undersøgelsen gennemført

Undersøgelsen bygger på svar fra elever i 4.-9. klasse samt disse elevers egne lærere og skoleledere fra 18 skoler over hele landet. I alt har 1.511 elever og 71 lærere besvaret spørgeskemaerne. Desuden er der gennemført interview med 26 elever, 21 lærere og 14 ledere for at uddybe og nuancere resultaterne.

Undersøgelsen fokuserer på elevernes oplevelse af at blive inddraget i tilrettelæggelse af undervisningen samt på, hvordan denne inddragelse hænger sammen med deres demokratiske selvtilid, motivation, skoletrivsel og faglige selvtilid. Alle sammenhænge, der nævnes i artiklen, er statistisk signifikante, og de skyldes hverken forskelle mellem køn, klassetrin eller skolens socioøkonomiske elevgrundlag (opgjort ud fra Børne- og Undervisningsministeriets metode).

Undersøgelsen er udarbejdet af Epinion for Danske Skoleelever og Egmont. Data er indsamlet i perioden december 2025 til februar 2026.

Resultaterne er fortolket med sparring fra en følgegruppe bestående af repræsentanter fra Børnerådet, Danmarks Lærerforening, KL, Skolelederforeningen, UNICEF Danmark samt forskningschef ved UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole, Thomas Illum Hansen.

Hele undersøgelsen og en grundig redegørelse for metoden kan findes på egmont.dk/indsigt

Lærernes seks råd til bedre inddragelse

1. *Giv få og tydelige valgmuligheder:* Definér rammen, og lad eleverne vælge inden for den. Klare valg styrker både struktur og deltagelse.
2. *Sæt ord på, når eleverne har haft indflydelse:* Gør det eksplicit, når elevinput bruges – og forklar også, når det ikke kan imødekommes.
3. *Grib input professionelt og selektivt:* Brug elevforslag, når de er fagligt relevante og kan kvalificere undervisningen.
4. *Vær modig – og lær af det, der ikke lykkes:* Afprøv nye greb, også når udfaldet ikke er givet på forhånd.
5. *Skab fleksibilitet i planlægningen:* Giv plads til at afvige fra årsplanen, når elevernes spor viser sig fagligt meningsfulde.
6. *Gør det praksisnært og bæredygtigt:* Arbejd med konkrete greb, der kan implementeres i en travl hverdag.

Rådene er en analytisk opsamling på tværs af interview med 21 lærere. I rapporten om undersøgelsen findes de i en lidt længere form – sammen med tilsvarende råd fra de interviewede elever og skoleledere.

Find hele undersøgelsen på egmont.dk/indsigt

Både elever og lærere ønsker mere inddragelse

De fleste elever og lærere vil gerne styrke elevernes inddragelse i tilrettelæggelsen af undervisningen. Begge parter lægger vægt på, at det er læreren, der har ansvaret for undervisningen, og at inddragelsen skal ske inden for tydelige og trygge rammer.

Lyt til artiklen
– scan QR-koden

Det er ikke med elevernes gode vilje, at de ikke har mere indflydelse på undervisningen. 42 pct. af eleverne i 4.-9. klasse ønsker at blive inddraget mere. Kun hver femte (19 pct.) ønsker ikke mere inddragelse. Se figur 1.

Det viser en ny undersøgelse fra Danske Skoleelever og Egmont. Læs mere om, hvordan undersøgelsen er gennemført på side 11.

“Det er megafedt, at vi kan få lov til at fortælle vores meninger om ting, og at der er chance for, at det så bliver ændret,” siger en elev i 8. klasse.

Ønsket om mere inddragelse er stærkest hos dem, der allerede oplever sig inddraget. Det tyder på, at eleverne får mod på mere inddragelse, når først de har prøvet det.

En elev i 7. klasse siger det sådan: *“Andreas gør det rigtig meget. I går spurgte han mig og min ven, hvad vi skulle lave i slutningen af dansktimen, hvor vi valgte Kahoot. Andre lærere spørger ikke så meget. Jeg gad godt, at alle lærere var lidt mere som Andreas.”*

Undersøgelsen viser, at der ikke er nogen signifikante forskelle på, hvor meget eleverne oplever sig inddraget, når man sammenligner socioøkonomisk svage og stærke skoler. At eleverne på en skole som gennemsnit har en svag socioøkonomisk baggrund, er altså ingen hindring for elevinddragelse.

Lærerne vil også gerne inddrage mere

Elevernes ønske om øget inddragelse bakkes op af deres egne lærere. Selv om mange lærere vurderer, at eleverne er tilfredse med den nuværende inddragelse, vil de fleste af lærerne (61 pct.) gerne give dem “meget mere indflydelse”, end de har i dag. Kun 8 pct. af lærerne ønsker ikke at give eleverne meget mere indflydelse.

I interviewene giver flere lærere udtryk for, at når inddragelse øger elevernes engagement, så smitter det også positivt af på lærernes egen faglige tilfredshed, arbejdsglæde og oplevelse af mening i undervisningen.

Men flere lærere nævner, at det kan være svært at øge inddragelsen, blandt andet på grund af meget fastlagte krav i nogle fag samt fokus på prøver og eksaminer i især de ældste klasser.

♥ Det er megafedt, at vi kan få lov til at fortælle vores meninger om ting, og at der er chance for, at det så bliver ændret.

Elev i 8. klasse

Enighed om lærerens ansvar

Elevernes ønske om mere inddragelse betyder ikke, at de gerne selv vil styre undervisningen eller overtage lærerens ansvar for den. Kun hver tiende elev (10 pct.) er uenig i, at det er godt, at læreren har det overordnede ansvar og træffer de endelige beslutninger om undervisningen. Over halvdelen er enige i dette. Se figur 2.

Eleverne efterspørger generelt bedre muligheder for at få indflydelse inden for tydelige rammer.

"Det er nok ret positivt, at det er vores lærer, der bestemmer. For jeg vil jo ikke rigtig kunne vide, hvilken roman som er værdig nok at læse. Og hvis jeg helt selv kunne bestemme, så ville jeg nok slet ikke læse en roman. Så jeg tror, at sådan noget er helt fint at lade lærerne bestemme," siger en elev i 8. klasse.

Samme tilgang til inddragelse går igen hos både lærere og skoleledere:

"Det er vigtigt at snakke med eleverne om, hvad det egentlig betyder, når vi siger elevinddragelse! Det kan sammenlignes lidt med at kigge i køleskabet og sige til sine børn: 'Der er de her fem retter, vi kan vælge at lave – hvilken af dem har I lyst til i dag?' Men det betyder ikke, at de i stedet bare kan vælge, at vi skal bestille pizza," forklarer en lærer.

Eller med en skoleleders ord: *"Det er vigtigt, at det er den voksne, der er kaptajnen. Og så når det er sat som fundament, så kan man give eleverne mulighed for at blive hørt i deres idéer. Men de voksne skal være de voksne".*

God inddragelse kræver struktur og klasseledelse

Også i interviewene peger eleverne på, at kulturen i klassen er afgørende for en god inddragelse. Det er især vigtigt, at læreren sætter tydelige rammer og skaber et roligt og trygt klassefællesskab, hvor alle tør sige deres mening. Også en god relation mellem elever og lærer fremhæver eleverne som vigtig for, at de har mod på at gribe muligheden for at præge undervisningen.

Godt halvdelen af elevernes egne lærere (53 pct.) føler sig klædt på til at inddrage eleverne i undervisningen. En stor gruppe på 37 pct. efterlyser dog mere viden og inspiration på området.

Lærerne lægger selv vægt på, at det kræver professionel omtanke og god klasseledelse at inddrage eleverne på en god måde. Det skal blandt andet rammesættes, hvad eleverne får indflydelse på. Og inddragelsen skal designes på en måde, så den matcher elevernes (forskellige) forudsætninger. Se også faktaboksen: Lærernes seks råd til bedre inddragelse side 12.

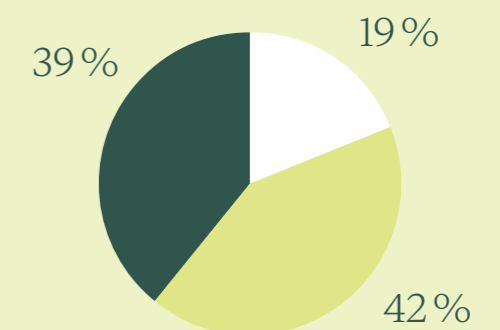
Flere lærere efterlyser en mere fælles didaktisk dialog om inddragelse i de enkelte fag. De peger blandt andet på behovet for organisatoriske strukturer, der kan understøtte deres indbyrdes samarbejde om god elevinddragelse.

Lærerne giver udtryk for, at ledelsen bakker op og giver dem stor metodefrihed til at inddrage eleverne på måder, der giver mening i den enkelte klasse. Samtidig efterlyser nogle lærere en tydeligere fælles retning, så brugen af inddragelse ikke bliver så afhængig af den enkelte lærer.

Figur 1 / Elevernes ønsker

"Jeg vil gerne have mere indflydelse på, hvordan undervisningen skal være".

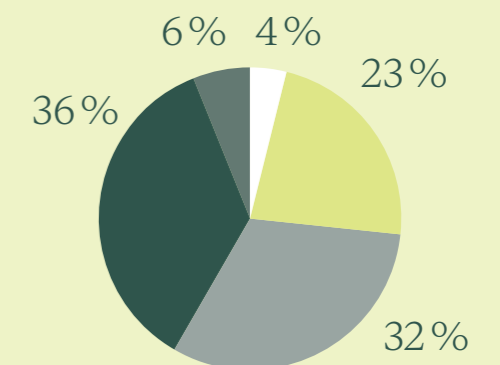
- Enig
- Hverken enig eller uenig
- Uenig

Figur 2 / Læreren har ansvaret

"Det er godt, at læreren har det overordnede ansvar og træffer de endelige beslutninger om, hvordan undervisningen skal være".

- Helt enig
- Nærmest enig
- Hverken enig eller uenig
- Nærmest uenig
- Helt uenig

Kilde figur 1 og 2: Epinion: Elevinddragelse i undervisningen, 2026.

Lærere:

10 eksempler på elevinddragelse

Elevinddragelse kan foregå på mange forskellige måder og ambitionsniveauer – lige fra enkle valgmuligheder i den enkelte time til indflydelse på tilrettelæggelsen af hele undervisningsforløb. På baggrund af samtaler med en række erfarne lærere har vi samlet ti eksempler, der viser spændvidden i, hvordan elevinddragelse i tilrettelæggelse af undervisningen kan se ud i praksis.

Lyt til artiklen
– scan QR-koden

Giv eleverne flere valg

Flere veje til fordybelse og formidling

Eleverne i 6. klasse skulle arbejde med Christian d. 4 i historieundervisningen. De fik dels lov at vælge deres eget fordybelsesområde inden for kongens liv, dels hvordan de ville formidle deres udbytte af forløbet.

Vester Mariendal Skole i Aalborg

Samme opgave – valgfri arbejdsform

En 6. klasse arbejdede med areal i en matematiktime. Efter en fælles praktisk øvelse skulle eleverne træne stoffet individuelt. De kunne vælge imellem tre måder at arbejde videre på: 1) papir og blyant 2) computer eller 3) dialog med en co-teacher i klassen.

Vesterbro Ny Skole i København

Vælg en bog – og en station

Graphic novels var det overordnede emne i dansk for eleverne i 5. klasse. De arbejdede først fælles med de typiske genretræk. Derefter kunne eleverne vælge en af tre meget forskellige graphic novels, hver med sin undervisningsstation i klassen.

Sønderbroskolen i Aalborg

Grib elevernes idéer

Afsæt i elevernes interesser

Eleverne i en 3. modtageklasse fortalte, at de godt kunne lide farver, perleplader og at være på tur. Så læreren planlagde et forløb, hvor de undersøgte farver og følelser på Arken, læste en bog om et lille monster, der skifter farve afhængig af dets følelser, og byggede deres egne monstre i perleplader.

Ole Rømer Skolen i Høje-Taastrup

Åbenhed for andre produkter

En 6. klasse havde i dansk om avisens genrer og skulle arbejde som en redaktion. En elev med ordblindhed spurgte, om aviser i dag ikke også laver pod-casts. Læreren gik nysgerrigt ind i dialogen med eleven, og på den måde fik forløbet også et lydspor, som flere andre elever gik med på.

Hornbæk Skole i Hornbæk

Lad eleverne definere opgaven

Shakespeare som man behager

Eleverne i 5. klasse havde om Shakespeares forfatterskab i engelsk. De kunne vælge mellem fire af hans skuespil og skulle derefter fremføre det valgte som deres eget rollespil – enten i den originale ordlyd eller i et mere moderne sprog; det kunne ske både som teater i klassen og som video.

Sønderbroskolen i Aalborg

Valg af tema til længere forløb

Eleverne i specialafdelingen valgte selv temaet "køretøjer" til et længere forløb. Efter en fælles start valgte de enkelte elever, hvilket produkt de ville skabe; nogle byggede fantasifulde køretøjer, andre en sæbekassebil.

Vestre Skole i Grindsted

Medbestemmelse med tæt opfølgning

På mellemtrinnet valgte lærere og elever i fællesskab at undersøge, hvordan sociale medier påvirker børn og unge. Eleverne fik stor medbestemmelse på, hvad de ville undersøge, men lærerne gik i tæt dialog med grupperne om emnevalg, fremdrift og pensum for at sikre det faglige udbytte.

Langebjergskolen i Humlebæk

Lyt til elevernes stemme

Tidlig træning i medindflydelse

For at skabe større tryghed og fællesskab i en lidt urolig 1. klasse indførte læreren særlige "børnemøder", hvor eleverne selv besluttede, hvad der skulle snakkes om. Eksempelvis ville de gerne selv mere til orde i timerne – og sammen fandt de en måde at regulere det på. Efter tre år holdes de ugentlige møder stadig.

Vesterbro Ny Skole i København

Elevstyrede skole-hjem-samtaler

På skolen er den ene af de to årlige skole-hjem-samtaler elevstyret. Det vil sige, at eleven selv bestemmer indholdet og driver samtalen efter en forudgående dialog med læreren. Især i udskoling planlægger eleverne samtalen ret selvstændigt inden for visse faste krav.

Langebjergskolen i Humlebæk

Skoleforsker:

Elevinddragelse er en vigtig ingrediens i god undervisning

Der er et stort potentiale i at inddrage eleverne i undervisningen – eksempelvis at styrke den demokratiske dannelse, elevernes engagement og undervisningens kvalitet. Inddragelsen skal rammesættes og kvalificeres didaktisk, og dét er ikke kun den enkelte lærers ansvar, siger forskningschef Thomas Illum Hansen.

Lyt til artiklen
– scan QR-koden

“Det er lavt, men ikke overraskende lavt i lyset af tidligere undersøgelser.”

Sådan karakteriserer den erfarne skoleforsker og forskningschef Thomas Illum Hansen graden af elevinddragelse, som den nye undersøgelse fra Egmont og Danske Skoleelever viser. For den bekræfter billedet fra flere tidligere undersøgelser. Blandt dem en international sammenligning fra 2022, hvor danske elever i 8. klasse ligger næstlavest blandt 23 undersøgte lande, når det gælder oplevet indflydelse på egen skolegang.

Han tøver ikke med at konstatere, at de aktuelle resultater er en oplagt anledning til at drøfte folkeskolelovens ånd og bogstav om at inddrage eleverne i tilrettelæggelsen af undervisningen. Men han understreger samtidig, at forklaringen ikke først og fremmest skal findes på den enkelte skole, men derimod i de rammer, som skolen og lærerne virker indenfor:

“Hele styringen af folkeskolen har siden 2001 trukket i en anden retning. Det stærke fokus på evidensbaserede metoder og læringsudbytte, der kan måles, har ikke været befordrende for inddragelse. Når undervisningens indhold og udbytte er fastlagt på forhånd i specifikke bindende læringsmål, lægges der ikke op til at inddrage eleverne – for det væsentlige er allerede besluttet på forhånd.”

Artiklens hovedpunkter

1. Danske skoleelever inddrages ikke godt nok i tilrettelæggelsen af undervisningen.
2. Elevinddragelse er et vigtigt middel til at styrke elevernes engagement, faglige udbytte og deres demokratiske dannelse.
3. God elevinddragelse kræver høj didaktisk kvalitet og god klasseledelse.
4. Den mest virkningsfulde inddragelse ligger ofte i hverdagen, ikke nødvendigvis i store projekter.
5. Elever kommer med forskellige demokratiske forudsætninger; det kan skolen via god inddragelse være med til at udligne.
6. Mere systematisk elevinddragelse kræver gode rammer, fx mindre snæver læringsmålsstyring.

♥ Eleverne skal øve sig i at have en stemme, så de senere kan deltage i det demokratiske samfund. Denne demokratiske dannelse er for mig at se den største gevinst ved god inddragelse.

Forskningschef Thomas Illum Hansen

Han peger på, at når undervisning i stedet ses som en åben, dialogisk og udforskende proces, så giver det lærere og skoler et helt andet incitament til og nogle andre muligheder for at inddrage eleverne meningsfuldt.

"Jeg kender mange lærere, der har gode erfaringer med at inddrage elever, så selvfølgelig har det kunnet lade sig gøre at inddrage eleverne inden for de eksisterende rammer, men det har i høj grad været imod strømmen," siger Thomas Illum Hansen.

Men den er nu ved at vende, vurderer han. Den meget stramme styring efter læringsmål er gradvist løst – senest med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram i 2024. Og det igangværende arbejde med Fagfornyelsen, hvor der skal skrives nye læreplaner i alle fag, peger også i retning af større frihedsgrader til den enkelte skole og lærer.

"Jeg er slet ikke i tvivl om, at langt de fleste lærere gerne vil inddrage eleverne mere i undervisningen, hvis de har de rette rammer til det. Elevernes idéer og feedback er også med til at give læreren vigtige input til at tilrettelægge en undervisning, som eleverne er engageret i og får noget ud af," siger han.

Skal fremme den demokratiske dannelse

Ifølge Thomas Illum Hansen skal gevinsterne ved god inddragelse ses i lyset af folkeskolens formål. I sidste del af formålsparagraffen hedder det således: Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

I den ekspertgruppe om Fagfornyelsen i folkeskolen, han har deltaget i, er skolens overordnede formål fortolket som "en didaktisk treklang med dannelse for øje", som undervisningen skal bidrage til: engagement, kundskaber og myndighed.

"God elevinddragelse kan og skal være med til at fremme alle tre. Den kan styrke elevernes engagement i undervisningen og klassefællesskabet. Samtidig kan den give dem bedre muligheder for at deltage med udbytte i arbejdet med det faglige indhold," siger Thomas Illum Hansen og fortsætter:

"Og måske allervigtigst: Inddragelsen er med til at udvikle elevernes myndighed, forstået som evnen til at kunne tage kritisk stilling, træffe selvstændige beslutninger og handle ansvarligt. Skolen er også et sted, hvor eleverne skal myndiggøres. De skal øve sig i at have en stemme, så de senere kan deltage i det demokratiske samfund. Denne demokratiske dannelse er for mig at se den største gevinst ved god inddragelse".

Når elevinddragelse i undervisningen kan fremme alle disse tre formål, skyldes det ifølge Thomas Illum Hansen ikke mindst det, man inden for forskning i undervisningskvalitet kalder "kognitiv aktivering" og "affektiv involvering". Kort sagt at eleverne mentalt er sporet ind på at skulle deltage aktivt:

"Hvis du er følelsesmæssigt investeret og forberedt på, at du selv skal deltage og sige noget, så er du mobiliseret og opmærksom. Du lytter på en særlig måde. Du er klar til at gøre dit perspektiv gældende. At arbejdshukommelsen er aktiveret, betyder enormt meget for, om eleverne reelt tilegner sig det faglige stof, de arbejder med."

Tydelig struktur og stærk klasseledelse

Ifølge forskningschefen bekræfter den nye undersøgelse, at eleverne på ingen måde forventer at overtage lærerens ansvar for at tilrettelægge eller styre undervisningen.

"Faktisk er deres ønsker meget moderate. De vil bare gerne inddrages mere tydeligt i hverdagen. Eksempelvis være med til at præge en arbejdsform, et materialevalg eller den problemstilling, de skal arbejde med," siger han.

Thomas Illum Hansen understreger, at det ikke er en hvilken som helst inddragelse, der understøtter skolens formål. Ja, dårligt tilrettelagt inddragelse er i hans øjne værre end slet ingen.

"Det er helt afgørende, at inddragelsen er didaktisk kvalificeret," understreger han og peger især på tre vigtige forudsætninger.

For det første er det vigtigt med en klar rammesætning og tilpasning af undervisningen, så eleverne bliver inddraget på en måde og i et omfang, de kan klare. For det andet at rollefordelingen er tydelig, så eleverne ved, hvad de kan påvirke, og hvad der er lærerens domæne. For det tredje at inddragelsen er eksplicit, så eleverne faktisk bemærker, at de bliver taget alvorligt og med på råd.

"Hvis ikke læreren er tydelig om, hvornår, hvorfor og hvordan eleverne bliver inddraget, så mister inddragelsen en vigtig del af sin didaktiske funktion – både i forhold til at engagere eleverne og at danne dem demokratisk. En vigtig del af den dannelse er jo også at lære, at selv om man bliver hørt, er

det ikke altid, man får sin vilje. Det kan ligefrem have en negativ virkning og skabe frustration, hvis der ikke er en klar ramme for, hvilken reel indflydelse eleverne kan forvente," siger Thomas Illum Hansen.

Han peger også på, at god inddragelse ikke primært handler om at tilrettelægge store ambitiøse forløb med fx problemorienterede projekter.

"Det kan være vigtigt nok. Men det afgørende er alle de mange mikrohandlinger i hverdagens undervisning, hvor læreren har tænkt over den rette måde at inddrage eleverne på. Hvordan bliver opgaven stillet? Hvornår kan eleverne vælge at fordybe sig? Hvilke muligheder skal der være for at arbejde med stoffet på andre måder?"

Thomas Illum Hansen understreger betydningen af at få den slags indarbejdet i den didaktiske rutine – både hos den enkelte lærer og på hele skolen. Det skal ikke være en ekstraopgave, men en del af den planlægning og forberedelse, man laver i forvejen, siger han.

God inddragelse engagerer flere

Ifølge forskningschefen føler mange elever sig ikke hjemme i den nuværende undervisning; de har øjensynlig brug for noget, der engagerer og motiverer dem på en anden måde:

"Vi har i stigende grad udfordringer med faglig trivsel, faldende motivation og højt fravær. Der er desværre en del elever, der oplever undervisningen som ensformig og uengagerende."

♥ Elevernes idéer og feedback er også med til at give læreren vigtige input til at tilrettelægge en undervisning, som eleverne er engageret i og får noget ud af.

Forskningschef Thomas Illum Hansen

Han peger på, at fx elever fra uddannelsesfremmede hjem kan blive mere mobiliserede og motiverede af en god inddragende undervisning. Samtidig fremhæver han, at det er ekstra vigtigt for denne gruppe, at inddragelsen er velstruktureret:

"Forskningen viser klart, at hvis rammerne bliver for løse og utydelige, går det især ud over de elever, der ikke kommer fra et hjem præget af medindflydelse og en dialogisk samværsform."

Hvis inddragelsen derimod er rigtigt doseret og designet, kan den tværtimod styrke alle elevers motivation, faglige udbytte og demokratiske dannelse. Derved kan god inddragelse også være med til at kompensere for, at nogle elever har færre demokratiske erfaringer og forudsætninger med i bagagen.

"Der er stor forskel på, hvad eleverne har med hjemmefra. Ikke alle er vant til at sætte ord på og være en del af beslutningsprocesser. Det betyder, at skolen både skal støtte eleverne i at styrke sådanne betingelser for demokratisk deltagelse og tage hensyn til, at de har forskellige forudsætninger for at gøre sig gældende i dialogen," siger Thomas Illum Hansen.

Et fælles ansvar at skabe bedre rammer om god inddragelse

Hvis det skal lykkes at gøre elevinddragelse til et bærende princip i fremtidens folkeskole, kræver det ifølge forskningschefen en indsats på alle niveauer. Det væsentligste er de fælles rammer for skolens virke. For selv om den konkrete inddragelse foregår i mødet mellem lærer og elever ude i klasserne, bør opgaven ikke kun ligge på den enkelte lærers skuldre, siger han:

"Mit klare indtryk – også fra den nye undersøgelse – er, at lærerne rigtig gerne vil inddrage eleverne mere og bedre. Det kan også løfte deres arbejdsglæde og faglige engagement."

Men en af forudsætningerne for det er, at de selv oplever at have det råderum, som de gerne vil give eleverne."

Thomas Illum Hansen peger især på tre forhold, der har betydning for, at lærerne kan arbejde mere systematisk med inddragelse.

For det første at undervisningen ikke er så effektorienteret og stramt læringsmålsstyret på nationalt niveau, som den har været i mange år. For det andet at ledelsen på den enkelte skole aktivt understøtter en didaktisk kultur for god inddragelse. Og for det tredje at kommunen i sin styring af og dialog med skolerne har fokus på formålet med inddragelsen:

"Jeg kan godt frygte, at kommunerne – i den bedste mening – gør elevinddragelse til en målsætning i sig selv. Noget man måler på og styrer efter, så politikerne kan sige, at nu har de opfyldt elevernes 'ret' til at blive inddraget. Men det interessante er jo, hvordan god inddragelse bruges til at fremme folkeskolens formål og bidrage til at gøre undervisningen mere meningsfuld. Dét bør være i fokus – også fx i kommunens udviklingssamtaler med skolerne," slutter Thomas Illum Hansen.

Om Thomas Illum Hansen

- Forskningschef ved UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole, hvor han leder Center for Anvendt Skoleforskning.
- Forsker blandt andet i skoleudvikling og fagdidaktik med fokus på læsning, læreplaner og læremidlers betydning for undervisning og kvalitet i undervisningen.
- Medlem af Undervisningsministeriets ekspertgruppe (og nu rådgivningsgruppe) for Fagfornyelsen.

Elevinddragelse ifølge eksperterne

Som en del af folkeskolens kvalitetsprogram fra 2024 blev arbejdet med Fagfornyelsen igangsat. Formålet er at forny og forenkle de nuværende Fælles Mål og erstatte dem med nye fagplaner for alle folkeskolens fag.

En ekspertgruppe for Fagfornyelsen har i sine anbefalinger gjort elevinddragelse til ét af de fire overordnede didaktiske principper, som bør omsættes i alle de enkelte fagplaner – og lokalt i den konkrete undervisning:

"Undervisning, hvor eleverne inddrages og har medbestemmelse"

De nye fagplaner skal understøtte, at eleverne inddrages i forhold til beslutninger om undervisningens planlægning, gennemførelse og udvikling. Lærerne har det overordnede ansvar og skal samarbejde med eleverne om valg af indhold og arbejdsformer samt inddrage elevernes erfaringer og perspektiver aktivt i undervisningen."

Kilde: Beslutningsgrundlag, Ekspertgruppe for Fagfornyelsen, Børne- og Undervisningsministeriet, december 2024.

Læs mere om Fagfornyelsen på ministeriets hjemmeside.

Anbefalinger fra *Danske Skoleelever*

Den nye undersøgelse bekræfter, at det danske skole-system ikke er i mål, når det handler om at inddrage os elever i tilrettelæggelsen af undervisningen – sådan som det er forudsat i folkeskoleloven.

Lyt til Danske Skoleelevers
oplæsning af deres anbefalinger
– scan QR-koden

Mere end hver tredje elev oplever sig kun i lav grad inddraget, og mange vil gerne inddrages mere – i fuld respekt for, at læreren selvfølgelig har ansvaret for undervisningen.

God inddragelse er særlig vigtig, fordi undersøgelsen også viser, at elever, der inddrages i tilrettelæggelsen af undervisningen, har større demokratisk og faglig selvtilid, motivation

og skoletrivsel. Elevinddragelse er kort sagt en vigtig forudsætning for en skole, hvor alle har lyst til at være og lære.

På den baggrund har vi følgende anbefalinger til alle jer, der kan bidrage til at gøre de gode tanker om elevinddragelse til noget, der kan mærkes tirsdag morgen i 5.b.

1 / Styrk elevinddragelsen i skolen – og efterlev folkeskoleloven

Ministeren og alle andre med et politisk ansvar for folkeskolen bør sende et klart signal om vigtigheden og værdien af at inddrage eleverne i undervisningen og efterleve Folkeskolelovens §18, stk. 4. Denne forpligter til samarbejde med eleverne om fastlæggelse af mål, arbejdsformer, metoder og stofvalg.

2 / Skriv elevinddragelse ind i de nye fagplaner

En ekspertgruppe har anbefalet, at elevinddragelse integreres i de kommende fagplaner i alle fag. De intentioner bør alle involverede holde fast i, nu hvor fagplanerne og de tilhørende vejledninger skal færdiggøres.

3 / Sæt politiske mål om elevinddragelse i kommunerne

Det kan give den enkelte skole et vigtigt rygstød, hvis god elevinddragelse er et skolepolitisk mål i hele kommunen. Det gør det lettere at arbejde systematisk, dele erfaringer og fastholde fokus, fx via de årlige skoleudviklingssamtaler.

4 / Styrk forståelsen af god inddragelse

Der trives mange misforståelser af elevinddragelse i den skolepolitiske debat. Lad os skabe en fælles forståelse af god inddragelse. Det handler ikke om grænseløs frihed, men om at fremme både god undervisning og demokratisk dannelse.

5 / Saml, og del viden om elevinddragelse

Der er masser af eksempler på god inddragelse. Gør det let for den enkelte kommune, skole og lærer at få adgang til inspiration på området, fx via et nationalt inspirations-katalog.

6 / Skab gode rammer på den enkelte skole

Lærere vil generelt gerne inddrage eleverne i undervisningen. Det bør understøttes af skolens ledelse og skolebestyrelse, fx via tydeligt fokus, fælles principper og rammer, der giver plads til at prøve noget nyt. Eleverne bør desuden have stemmeret i skolebestyrelsen.

7 / Klæd lærerne godt på til opgaven

God elevinddragelse er en vigtig didaktisk kompetence – både generelt og i de enkelte fag. Derfor bør det være en central del af uddannelsen af fremtidens lærere – og efteruddannelsen af nutidens.

Egmont Indsigt

Ansvarshavende redaktion: Heidi Sørensen, Liv Fisker og Tine Pind Jørum, Egmonts Fondssekretariat samt Claus Drachmann Kaasby-Wang, Danske Skolelever.

Tekst: Ola Jørgensen, Klartekst
Layout: Tine Bach Studio
Tryk: Stibo Complete
ISBN: 978-87-94411-04-2

Foto: On UnSplash – photo by: Ahmed, Laura Adai, Kataryna Hliznitsova, Shraga Kopstein, Michal Parzuhowski, Midas Hofstra, Curated Lifestyle + Getty Images
Forside: iStock – photo by: Fat Camera

Alle fotos i denne udgivelse er modelfotos.

Tryksagen overholder de gældende regler for FSC og Svanemærkning.

Egmont er en erhvervsdrivende fond med et dobbelt formål. *We bring stories to life* gennem vores medieforretning og støtter børn og unge i svære livsvilkår i Danmark, Norge og Sverige. Vi arbejder for et godt børne- og ungdomsliv, der giver alle børn og unge de samme muligheder for at uddanne sig, deltage aktivt i samfundet og skabe et godt liv.

EGMONT